

Профілактика булінгу у шкільному середовищі

Вправа "Знайомство"

- ▶ Пропоную познайомитися в такий спосіб. Кожен по черзі називає своє ім'я та одну позитивну рису характеру, яка вас найкраще презентує. Риса має бути названа на будь-яку букву з вашого імені.

Вправа "Правила роботи"

- ▶ 1. Говорити від свого імені
- ▶ 2. Бути доброзичливими і активними
- ▶ 3. "Піднята рука"
- ▶ 4. Один говорить - усі слухають
- ▶ 5. "Тут і тепер"
- ▶ 6. Обговорювати дію, а не особу.
- ▶ 7. "Вільна нога"
- ▶ 8. Конфіденційність.

4. Вправа "Мої очікування"

Вправа «Казка про Скріпку»

Інформаційне повідомлення

"Що таке булінг"

- ▶ **булінг** у перекладі з англійської - хуліганити, грубіянити, визначається, як утиск, цькування, дискримінація. Це тривалий процес свідомого жорстокого ставлення (фізичного і психічного) з боку дитини або групи дітей до іншої дитини або дітей

ВИДИ БУЛІНГУ

фізичний

економічний

психологічний

сексуальний

кібербулінг

#СтопБулінг

ГОЛОВНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ
УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ У
ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ

Проект Міністерства юстиції України

Булінг включає чотири ГОЛОВНІ КОМПОНЕНТИ:

- 1 це агресивна і негативна поведінка;
- 2 здійснюється регулярно;
- 3 відбувається у відносинах, учасники яких мають неоднакову владу;
- 4 ця поведінка є навмисною.

Шкільний булінг можна розділити на такі основні форми:

1. Фізичний шкільний булінг

• умисні штовхання, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень та ін;

2. Сексуальний булінг

• підвид фізичного булінгу (дії сексуального характеру)

3. Психологічний шкільний булінг

• насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічну травму шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість.

Психологічний шкільний булінг:

вербальний булінг

де з наряддям служить слово (образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток і т.д.)

образливі жести або дії

залякування

використання агресивної мови тіла і інтонацій голосу для того, щоб змусити жертву здійснювати або не здійснювати що-небудь.

Існують певні ознаки , за якими можна розпізнати

булінг :

- когось затискають в кутку приміщення ;
- коли дорослий підходить до групки дітей вони, замовкають, розбігаються, різко змінюють діяльність (можуть обійняти «жертву», начебто все в порядку);
- один з учнів не обирається іншими (в ізоляції);
- весь клас сміється над одним і тим же учнем;
- прізвиська дуже образливі;
- по обличчю одного з учнів: блідий, червоний (у плямах), в сльозах, наляканий, ознаки насильства на тілі;
- молодші школярі бояться зайти в туалет;
- школярі після уроків не розходяться, когось чекають біля школи .

Глобальне опитування про буллінг (знущення у школах)

Кількість
респондентів:
2117
дата опитування:
14.04.2016

Буллінг — це явище, коли діти у школі постійно і цілеспрямовано знущаються з інших дітей, сміються над ними, цькують та ображають. Дані з опитувань U-Report у різних країнах увійшли у глобальний звіт про буллінг для Генеральної асамблеї ООН. — Чи є така проблема в Україні?

11%
ні

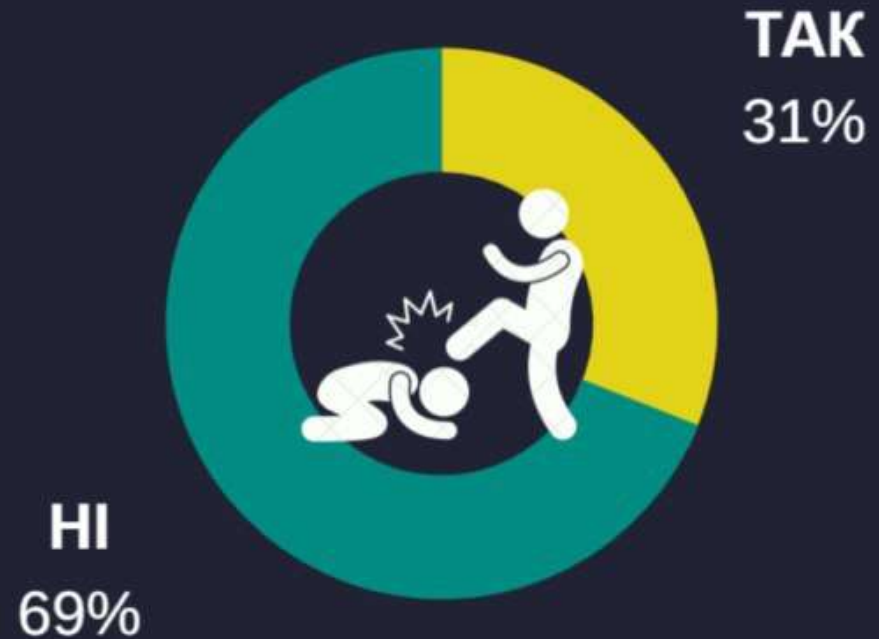
89%
так

РЕЗУЛЬТАТИ АНОНІМНОГО ІНТЕРНЕТ-АНКЕТУВАННЯ

ЧИ ЗНАЙОМЕ ВАМ ПОНЯТТЯ БУЛІНГ?

ЧИ СТАВАЛИ ВИ ЖЕРТВОЮ НАСИЛЛЯ?

Глобальне опитування про буллінг (знущання у школах)

Кількість
респондентів:
2117
дата опитування:
14.04.2016

Чи траплялися з Вами випадки буллингу?
Через які ознаки?

49%
не траплялися

49%
траплялися

52%
зовнішність

7%
стать

5%
орієнтація

5%
етнічна
належність

БУЛІНГ В УКРАЇНІ

МАЛИ ДОСВІД БУЛІНГУ

НЕ ЗІШТОВХУВАЛИСЬ

48% дітей нікому не розповідали про знущання, з них:
40% - соромляться цього;
22% - вважають що цькування - це нормальне явище

ПЕРЕСЛІДУВАЧІ

ЖЕРТВИ

ПОСТІЙНІ ЖЕРТВИ

СВІДКИ

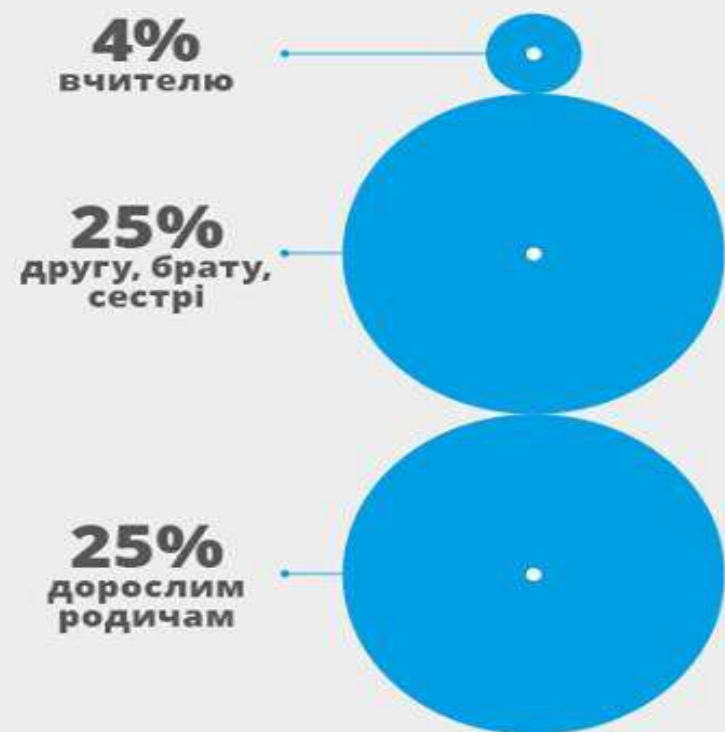

Глобальне опитування про буллінг (знущання у школах)

Кількість респондентів:
2117
дата опитування:
14.04.2016

Кому Ви розповіли про випадки знущання дітей?

36%
нікому не розповіли

Глобальне опитування про буллінг (знущання у школах)

Чому відбувається таке явище, як буллінг?

37%
дорослі ігнорують

22%
свій варіант

28%
через характер деяких дітей

Кількість респондентів:
2117
дата опитування:
14.04.2016

Найгірше у булінгу те, що він вкрай негативно впливає:

3%
середовище для навчання

88%
емоційний і фізичний стан

Кібербулінг

64,8% - загальне охоплення інтернетом в Україні

100% школярів у віці 15+ користуються інтернетом

РОЗРИВ ПОКОЛІНЬ

VS

ВИЗНАЛИ СЕБЕ ЖЕРТВАМИ КІБЕРБУЛІНГУ

4% 15-річних хлопців

3% 15-річних дівчат

відсутність локалізації

анонімність

поза соціальними та моральними обмеженнями

За даними ВООЗ та Інтернет асоціації України

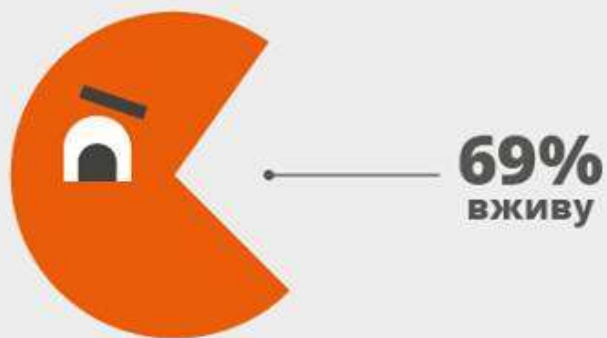

Глобальне опитування про буллінг (знуцання у школах)

Кількість
респондентів:
2117
дата опитування:
14.04.2016

Які випадки буллингу найбільше поширені в Україні?

20%
у соцмережах

1%
по телефону

Щоби викоринити явище буллингу, потрібно:

Дослідження булінгу в школі

Кривдники-хлопці частіше застосовують фізичну агресію, а дівчата – дражняться, поширюють чутки, ізолюють, ігнорують.

Соціальна структура булінгу:

- ▶ переслідувач (кривдник, агресор);
- ▶ постраждала дитина (жертва);
- ▶ спостерігач.

▶ **Як розпізнати жертву:**

- ▶ діти, які не можуть захистити себе, фізично слабші за своїх однолітків;
- ▶ невпевнені в собі діти, замкнуті, мовчазні;
- ▶ діти, які мають руде волосся, повні чи худі;
- ▶ діти, які уникають певних місць у школі (наприклад, на перерві сидять у класі);
- ▶ діти, які часто не мають ні одного близького друга, краще спілкуються з дорослими ніж з однолітками.

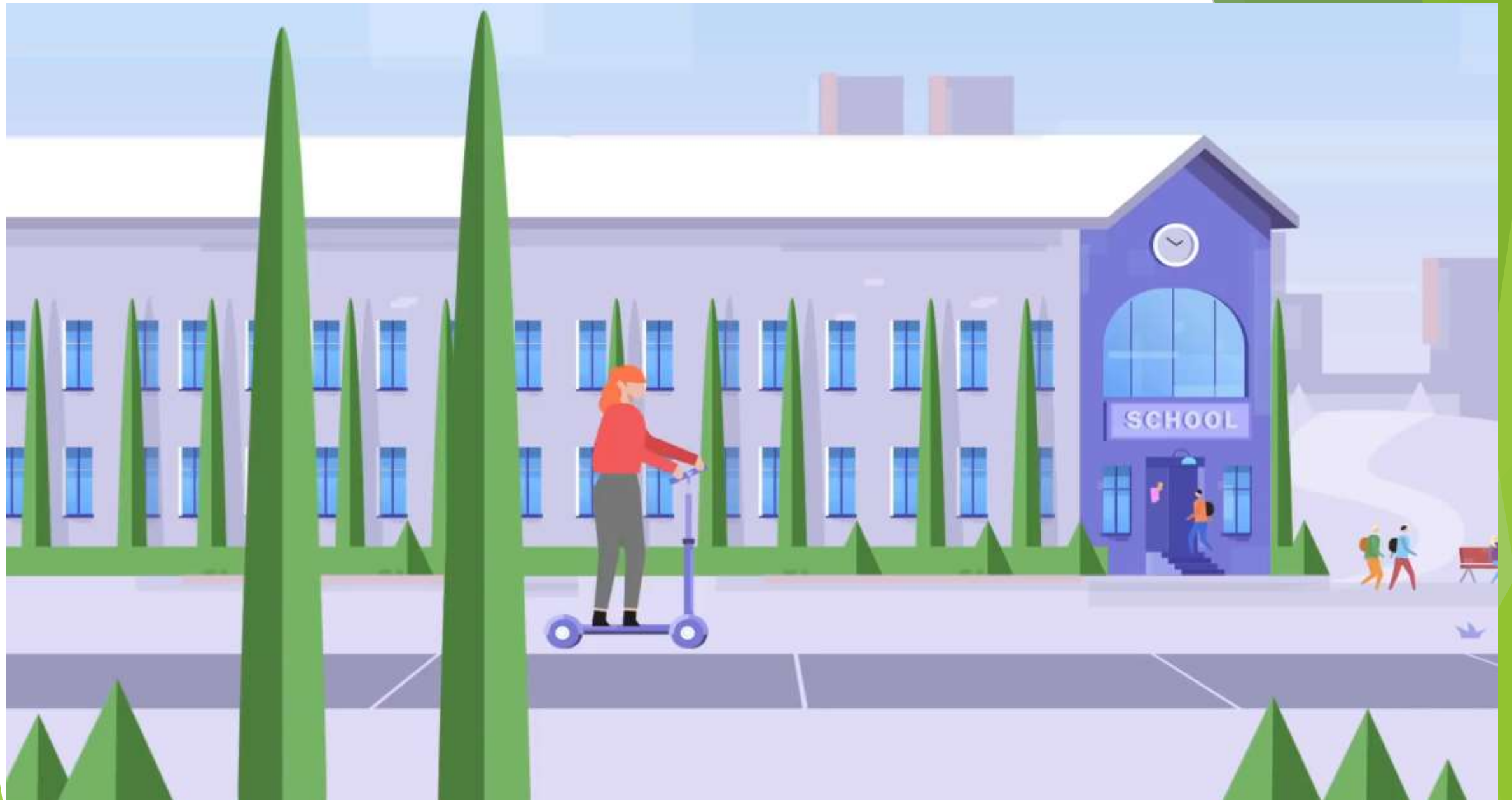
▶ **Як розпізнати агресора:**

- ▶ якщо це хлопчики, вони зазвичай фізично сильніші за інших;
- ▶ виділяються зовнішністю, манерою поведінки, одягом;
- ▶ вони часто зухвалі та агресивні в ставленні до дітей та дорослих;
- ▶ не дуже гарно вчаться;
- ▶ мають досить велике коло друзів або однодумців та ін.

▶ **Як розпізнати спостерігача:**

- ▶ діти з кола кривдника;
- ▶ однокласники;
- ▶ випадкові учні або ін..

ДІТИ: САМОГУБСТВА І ЗЛОЧИНИ

Кількість самогубств серед дітей

2012 - 167
 2013 - 159
 2014 - 125
 2015 - 148
 2016 - 115

на кожне самогубство -
 19 реальних спроб

27,4% дітей заявили, що
 інколи втрачають бажання
 жити

Тяжкі та особливо тяжкі злочини

2228 дітей вчинили
 злочин

1089 дітей стали
 жертвами

Дані за 2016 рік.

ДІТИ І ЗЛОЧИНИ

8781

2013

7446

7467

2014

4996

7171

2015

4809

5230

2016

4838

● кількість кримінальних правопорушень
 учинених неповнолітніми

● кількість неповнолітніх, які потерпіли
 від кримінальних правопорушень

За даними Генпрокуратури та
 Держстату України

ШТРАФИ ЗА БУЛЛІНГ:

- **НАСИЛЬСТВО ТА АГРЕСІЯ — 40**
до 800 грн
- **ЖОРСТОКЕ ЦЬКУВАННЯ — 1700**
до 3400 грн
- **ПРИХОВУВАННЯ БУЛЛІНГУ — 850**
до 1700 грн

Вправа "Відгадай хто"

- ▶ Завдання для кожної групи однакове. Ви отримаєте однакову кількість картинок і спробуєте серед них віднайти жертв булінгу, агресорів та спостерігачів. Кожна група представить свої напрацювання і пояснить, чому вона так думає.

Вправа "Скринька безпеки"

Завдання вправи полягає у тому, що кожен з вас повинен подумати і написати:

- ▶ 1. Як захистити себе від булінгу?
- ▶ 2. Що повинна робити дитина у ситуації булінгу?

- ▶ Озвучивши свої рекомендації, вкинути їх у спільну "скриньку безпеки".

Рекомендації:

- ▶ 1. Зберігай спокій, дій хоробро та обійди ситуацію.
- ▶ 2. Стримуй гнів.
- ▶ 3. Говори спокійно і впевнено - дай агресору можливість зупинитися.
- ▶ 4. Звернися по допомогу до дорослого, якому довіряєш (це може бути вчитель, психолог чи соціальний педагог).
- ▶ 5. Повідом про булінг когось із дорослих анонімно.
- ▶ 6. Поговори про це з своїм братом, сестрою, знайомими.
- ▶ 7. Відійди в сторону. Це не ознака слабкості!
- ▶ 8. Усунь провокативні фактори.

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

- ▶ • Ви маєте право відмовитися робити те, до чого вас примушують силою або образливими, злими словами.
- ▶ • Ваша власність належить тільки вам.
- ▶ • Ви маєте право на допомогу.
- ▶ • Кожна дитина має право жити вільно, у безпеці, відчуваючи тепло і любов!

Вправа "Я зможу допомогти"

Ви залишаєтеся працювати у підгрупках. Кожна підгрупа отримає певну ситуацію, де здійснюється насильство. Ваше завдання полягає у тому, щоб допомогти жертві та знайти для неї шляхи захисту та безпечної поведінки. Допомогою вам можуть бути наша "Скринька безпеки" та рекомендації, про які ми говорили у попередній вправі.

Ситуація 1.

- ▶ Вона як завжди сиділа за партою, хоча всі її однолітки метушилися та галасували під час перерви. Світлана спостерігала щодня одну й ту саму картину: дівчатка весело сміються, жартують та кокетливо поглядають на хлопців. Звичайно, адже вони не носять цих потворних окулярів та брекетів на зубах. Через них вона терпіла стільки знущань та насмішок серед однокласників..! Тільки вдома вона могла насолодитися любов'ю та теплом, яке дарували їй її батьки.
- ▶ Порожній клас. За партою самотньо сидить Світлана. До неї підходять двоє дівчат. Це її однокласниці. Починають насміхатися з дівчинки: забирають окуляри, кидають на підлогу зошити та книжки, топчуть їх. Дівчинка починає плакати.
- ▶ І раптом.....СТОП!

Ситуація 2.

- ▶ Кожен ранок Максима починався з того, що він чув чергову сварку батька та матері. Так сталося і цього разу. Проспавши, він похапцем одягнувся і вибіг на вулицю. Снідати не хотілось, та й ні мама, ні тато не помітять, що його вже нема. Він звик. Адже давно його у сім'ї не помічали.
- ▶ До школи також не хотілося іти. Адже там старші хлопці знову почнуть знущатися з нього: чіпляти на спину образливі прізвиська, давати стусани, ставити підніжки. Було дуже важко, адже пожалітися було нікому...
- ▶ Школа. Продзвенів дзвінок на перерву. Із засмученим обличчям Максим вийшов з класу.
- ▶ В цей час до нього підійшли троє старшокласників. Почали знущатися, насміхатися. Один з них поплескав Максима по спині, причепивши листок з написом «Вдар мене». Хлопець про це не знав. Максима боляче штовхнули і він упав. Було дуже боляче. На очі навернулися сльози.
- ▶ І раптом.....СТОП!
- ▶

Ситуація 3.

- ▶ Колись Саша жив у щасливій та повноцінній сім'ї. Але після розлучення батьків мати була постійно зайнята. А він так хотів уваги та тепла. Адже він також важко переживав розлучення батьків, хоча і не показував цього. Через це він почав погано вчитися. Часто конфліктував з вчителями та дітьми.
- ▶ Цей день у школі не був винятком. Після уроку він побився з однокласником, нагрубив вчительці, яка зробила йому зауваження і як завжди прийшов на уроки не підготовленим. Однокласники Сашка незлюбили і часто насміхалися та глузували з нього, не приймали у спільну компанію. Але він не виказував свого болю через це. Насправді йому було страшно...
- ▶ Школа. Уроки давно закінчилися. Всі порозходилися. Сашкові не хотілося іти додому.
- ▶ Сашко одягає свою куртку. В цей час до нього підходять двоє старшокласників, пропонують цигарку. Сашко, спочатку вагається, але потім погоджується піти з ними закурити. Виходячи з гардеробу, старшокласники починають вимагати у хлопця гроші. Сашко пояснює, що у нього немає грошей. Хлопців це обурює і вони починають його бити.
- ▶ І раптом.....СТОП!

Питання для обговорення:

- ▶ 1. Чи були труднощі при виконанні завдання? Якщо так, то в чому саме?
- ▶ 2. Які емоції чи переживання ви відчували до дітей, які опинилися у складних ситуаціях?

Підведення підсумків.

- ▶ "Що вам найбільше запам'яталося?"
- ▶ "Що зможете за необхідності застосувати в житті?"
- ▶ "Чи збулися очікування?"